

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 10. maja 2014

OBVESTILO

V prvi dekadi maja se je na severovzhodu države in tudi ponekod na osrednjem Štajerskem zaloga vode v tleh že precej izčrpala. Padavine ob koncu dekade so le začasno prekinile pomanjkanje vode v vrhnjem sloju tal. Občutljivim vrstam zelenjadnic s plitvim koreninskim spletom je bilo potrebno vodo vsaj enkrat dodati. V zahodni in osrednji Sloveniji je bila založenost tal z vodo boljša, skoraj ves čas na nivoju lahko dostopne vode. Fenološki razvoj je tudi v tej dekadi prehitel za dobrih štirinajst dni glede na povprečje. Pomembnejše vrste trav so latile, v suhih dneh je potekal odkos za travno silažo.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Prva majska dekada se je začela s spremenljivim vremenom, plohami, nevihtami, lokalno močnejšimi nalivi in ponekod tudi manjšo točo. Kumulativnih dekadnih padavin je bilo največ na jugu države, na Obali in Dolenjskem, večinoma nad 30 mm, ponekod tudi do 60 mm. Karta deležev padavin glede na dolgoletno povprečje, kaže pozitivno odstopanje le na Obali ter v Spodnjeposavski regiji, kjer gre presežek padavin predvsem na račun večje količine padavin na Lisci. Večina države je prejela manjšo količino padavin kot običajno, najmanj, manj kot 40 %, na območju Gorenjske, Karavank in na Velenjskem.

V Biljah, Ljubljani in Celju so že bili zabeleženi prvi topli dnevi, ko je najvišja dnevna temperatura zraka preseгла 25 °C. Povprečna dekadna temperatura se je v nižinskem svetu gibala med 10 in 14 °C, sicer pa so se povprečne dnevne temperature zjutraj spuščale do okoli 10 °C, čez dan pa dvigale nad 18 °C, v Ljubljani tudi nad 19 °C. Na Gorenjskem in Koroškem se je v najhladnejšem jutru temperatura zraka spustila tudi še rahlo pod ničlo.

Trajanje sončnega obsevanja je bilo podpovprečno le na Koprskem. Za vsaj petino več od dolgoletnega povprečja ga je bilo zabeleženega v pasu od Goriške, na zahodu, do Koroške in Savinjske regije, na vzhodu.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V prvi majski dekadi je skupno v nižinskih predelih Slovenije izhlapelo od 30 do 38 mm vode iz tal in rastlin. Najvišje zabeležene vrednosti so bile na Primorskem, Štajerskem in v osrednji Sloveniji. Gibale so se do 4,9 mm.

STANJE RASTLIN

V severovzhodni Sloveniji in na Goriškem je ječmen že v prvih dneh maja prešel v klasenje. Z nekajdnevnim zamikom smo lahko klasje opazili tudi drugod po državi. Pšenica je bila do konca dekade še v fazi kolenčenja.

Setev koruze je večinoma potekala že v zadnji tretjini aprila. Do konca prve dekade maja so vzkalile zgodnje setve, pri poznejših setvah pa so hladni dnevi na začetku dekade nekoliko upočasnili kalitev in vznik.

Trave na gojenih travnikih so latile že v sredini aprila. Siliranje je bilo zato izredno zgodnje. Na splošno pa so pomembnejše vrste trave (lisičji rep, travniška latovka in pasja trava) latile med 20. in 30. aprilom. Tudi pri teh so občasno prenizke temperature zraka preprečile, da bi v tej dekadi že na splošno zacvetele. V toplih in sončnih dneh v drugi polovici dekade je potekala košnja travinja za siliranje. Vremenski pogoji za sušenje sena zaradi prenizkih temperatur zraka še niso bili primerni.

V severovzhodni Sloveniji je poljščinam primanjkovalo vode v tleh, saj je bila zaloga vode izčrpana pod nivo lahko dostopne vode. Nekoliko boljše so bile razmere na osrednjem Štajerskem, kjer je bilo več padavinskih dni, a je bilo potrebno zelenjadnice vseeno vsaj enkrat namakati. V zahodni Sloveniji je bila založenost tal z vodo precej ugodnejša, skoraj ves čas na nivoju rastlinam lahko dostopne vode.

Zelo zgoden fenološki razvoj je stalnica letošnje pomladi. Tudi v tej dekadi smo lahko opazovali dobrih štirinajst dni prezgoden pojav cvetenja akacije. V Primorju je akacija cvetela že v drugi dekadi aprila, v osrednji Sloveniji pa so se prvi cvetovi odprli okoli 5. maja.

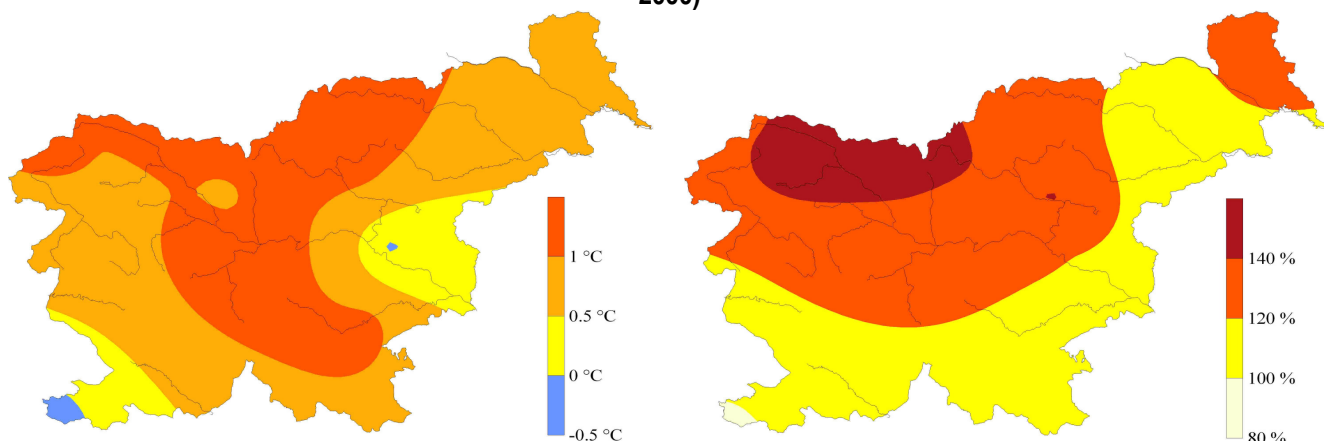
Pogosta omočenost listov je povzročila veliko možnosti okužbe s škrlupom pri jabanah in okužbe s peronosporo pri vinski trti. Pri slednji so hitrejši razvoj sprva preprečile nizke temperature zraka.

VODNA BILANCA

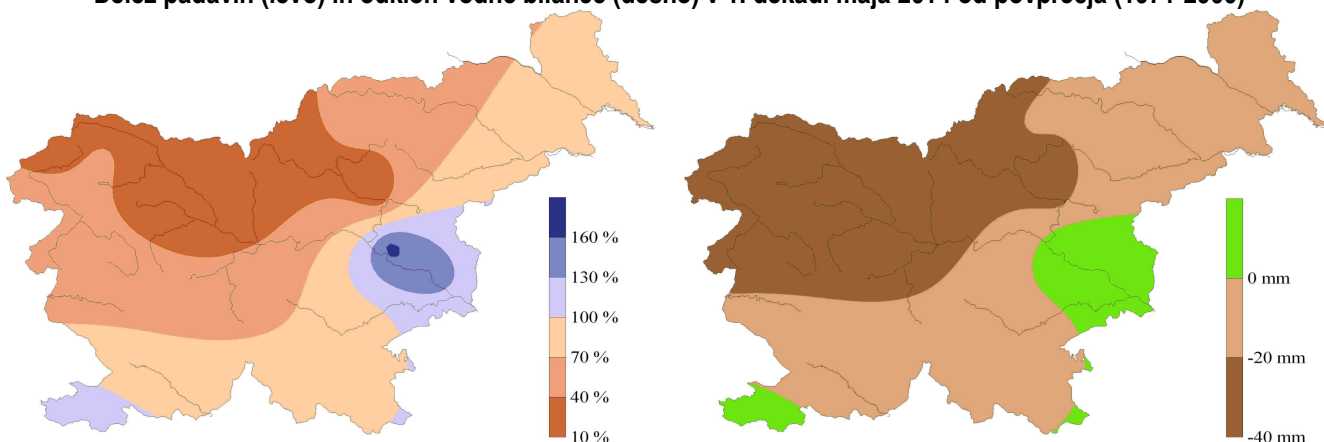
Dekadna vodna bilanca je bila kljub od trem do šestim padavinskim dnevom povsod po državi negativna. Še najbolj uravnotežena je bila na Obali. Največji primanjkljaj je bil zabeležen na Celjskem, okrog 33 mm ter v osrednji Sloveniji in na Gorenjskem, malce več kot 20 mm, drugod se je primanjkljaj gibal med 10 in 20 mm. Vegetacijska vodna bilanca (od 1. aprila dalje) je bila pozitivna v Portorožu, kjer je bila tudi najvišja z 41 mm, v Novem mestu, 39 mm, in v Celju, 13 mm. Drugod je bila negativna, največji primanjkljaj so beležili v Murski Soboti, 50 mm, in na Gorenjskem, več kot 30 mm.

Odklon temperature zraka (levo) in delež ur sončnega obsevanja (desno) v 1. dekadi maja 2014 od povprečja (1971-2000)

Delež padavin (levo) in odklon vodne bilance (desno) v 1. dekadi maja 2014 od povprečja (1971-2000)

NOVICE

Vso letošnje pomlad smo lahko opazovali prezgodnji fenološki razvoj. Po dolgoletnih podatkih fenološkega monitoringa ARSO se je razvoj listov pri divjem kostanju in drugih listopadnih drevesnih vrstah uvrstil med izjemno zgodnje. Podobno so izjemno zgodaj zacvetele tudi nekatere koščičaste vrste sadnih dreves. Tveganje za spomladansko pozebo je bilo zato izjemno veliko. Vdor hladnega zraka smo zabeležili 5. maja, a so na srečo temperature zraka v prizemnem sloju padle pod ničlo le na izpostavljenih predelih Notranjske in v hribovitih predelih. Spomladanska setev ta čas še ni vzkalila, zato o škodi večinoma niso poročali.